

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Τμήμα Ιστορίας – Αρχαιολογίας

Τομέας Λαογραφίας

Μάθημα: Η ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ (ΛΑΟ 491, εαρινό εξάμηνο)

Διδάσκουσα Κωνσταντίνα Μπάδα

Η ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ

Περίληψη : Περί του λαϊκού πολιτισμού. Ο λαϊκός πολιτισμός ως πολιτισμός του αγροτικού κόσμου. Κριτική παρουσίαση των όρων καθυστέρησης της έρευνας των αστικών κέντρων. Η ερευνητική στη συνέχεια είσοδος της Λαογραφίας στον αστικό χώρο: Θέματα, θεωρίες και μέθοδοι προσέγγισης του νέου πεδίου έρευνας. Πρώτες προσεγγίσεις: οι εσωτερικοί μετανάστες στην πόλη, τα δίκτυα κοινωνικών σχέσεων και εντάξεων, οι πολιτισμικές εκφράσεις του λαϊκού στην πόλη: ρεμπέτικο, Καραγκιόζης, λαϊκό τραγούδι. Τα λαϊκά στρώματα των πόλεων. Οι νεότερες προσεγγίσεις και μερικές ενδεικτικές θεματικές τους. Η ανίχνευση της ιστορικότητας της κοινωνικής και πολιτισμικής φυσιογνωμίας των αστικών κέντρων. Η Κοινωνική και πολιτισμική διαστρωμάτωση. Η κοινωνική και πολιτισμική συγκρότηση του αστικού τύπου και τοπίου. Πολιτισμοί, πολιτισμικές ταυτότητες και ετερότητες στη σύγχρονη πόλη. Μνήμη και μνημονικοί Τόποι.

Στόχοι του μαθήματος: α) Η απόκτηση εθνογραφικής/ διεπιστημονικής ευρύτερα γνώσης για την μεταβαλλόμενη πολυπλοκότητα του αστικού και αστιακού τύπου και η εξοικείωση των φοιτητών/ φοιτητριών με τις λαογραφικές, ανθρωπολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις και μεθόδους έρευνας του αντικειμένου. β) Η μελέτη μέσω της βιβλιογραφίας ,επιτόπιας άσκησης και εκπόνησης εργασιών για την κοινωνική και πολιτισμική συγκρότηση του αστικού τύπου και τοπίου. γ) Η προσέγγιση της σύγχρονης πόλης ως τύπου παραγωγής και αναπαραγωγής Πολιτισμών ετερότητας , πολιτισμικών ταυτοτήτων και ετεροτήτων (στη βάση του φύλου, της φυλής, της τάξης κ.λπ). δ) Ο Λαϊκός Πολιτισμός στην πόλη

Φροντιστηριακό μάθημα: «Συλλέγοντας φωνές, μνήμες και σιωπές των πόλεων». Οι φοιτητές/τριες εξοικειώνονται με τη θεωρία και τη μέθοδο της προφορικής ιστορίας και ασκούνται στην ερευνητική διαδικασία της καταγραφής της βιωμένης εμπειρίας και μνήμης, της απογνηματοφώνησης, της ανάλυσης.

Το επιλεγμένο πεδίο έρευνας είναι η πόλη των Ιωαννίνων με γενικό θέμα: «Ανιχνεύοντας την οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα, τις συλλογικές

μνήμες και ταυτότητες της πόλης των Ιωαννίνων». Οι φοιτητές, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους, προσανατολίζονται στην ανίχνευση επί μέρους θεματικών όπως ,διαδικασίες κοινωνικού μετασχηματισμού, τοπική κοινωνία και στρωματώσεις της, φύλο και χώρος, κοινωνική οργάνωση του δημόσιου χώρου και οι αμφίσημες σχέσεις , όψεις της τοπικής οικονομίας, πραγματικότητες και εικόνες του Εαυτού και του Άλλου, πόλη και πολιτισμός

Τρόπος εξέτασης: Βάσει της προτεινόμενης βιβλιογραφίας. Ενθαρρύνεται επίσης η εκπόνηση εργασίας η οποία, εφόσον κριθεί επαρκής, μπορεί να βελτιώσει την τελική βαθμολογία κατά ένα ή δύο βαθμούς. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχει εξασφαλιστεί προβιβάσιμος βαθμός στις γραπτές εξετάσεις του μαθήματος. Μια αξιολογούμενη ως πολύ καλή εργασία εργασία μπορεί επίσης να οδηγήσει από μόνη της και σε προβιβάσιμο βαθμό.

Επί μέρους θεματικές

A. Τοπική Κοινωνία

Η πολυεθνικότητα και η πολυπολιτισμικότητα της πόλης στο παρελθόν και στο παρόν:

Τούρκοι, Εβραίοι και Έλληνες. Εμείς και οι Άλλοι

Μικρασιάτες Πρόσφυγες στην πόλη

Εσωτερικοί μετανάστες στην πόλη – Διαδικασίες ένταξης

Ξένοι μετανάστες στην πόλη. Πρακτικές ένταξης

Η κοινωνική διαστρωμάτωση

Φύλο και χώρος : Οι Γυναίκες του μέσα, γυναίκες έξω

Η καθημερινή ζωή

B. Η κοινωνική οργάνωση του δημόσιου χώρου

1.Οι συνοικίες

2. Τα χάνια, τα πανδοχεία

3. Οι οδικοί άξονες

4 Οι αγορές

Οι Πλατείες

Παλιές και νέες χρήσεις των παλιών κτιρίων

Γ. Όψεις της Τοπικής Οικονομίας

Οι έμποροι, τα μαγαζιά τους και τα εμπορεύματα

Η βιοτεχνική τοπογραφία και ιστορία της πόλης

Η ανάπτυξη του βιοτεχνικού Φολκλορισμού

Ο κόσμος της εργασίας

Στις αγορές της πόλης

Οι χειροτέχνες αφηγούνται

Δ. Πραγματικότητες και εικόνες του εαυτού και του Άλλου

Συλλογικές αναπαραστάσεις της πόλης

Στην λαϊκή Τέχνη (ασημουργία χαλκοτεχνία κλ)

Στον αφηγηματικό κινηματογράφο

Στη λαϊκή ζωγραφική

Στα Λαογραφικά Μουσεία

Στα Μνημεία και στα αγάλματα

Αστικοί Μύθοι στα Γιάννενα

Ε. Η Ιστορία και η μνήμη της δεκαετίας 1940 -1950

Τα ίχνη της δημογραφικής μεταβολής στην πόλη από το 1940 και εξής.

Στ. Πόλη και Πολιτισμός (των λαϊκών στρωμάτων, των αστικών)

Πόλη, Πολιτισμός και πολιτισμική μεταβολή

ΕΗΜ, Πνευματικό Κέντρο, Πινακοθήκες, Μουσεία

Πανεπιστήμιο και τοπική κοινωνία.